

การประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษา

ระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยธนบุรี

THE APPLICATION ON THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENT ECONOMY IN HIGHER EDUCATION MANAGEMENT OF THONBURI UNIVERSITY

นภวรรณ แยมชุตี¹, ไพรัช วงศ์ศรีตระกูล²

Noppawan Yamchuti¹, Pairat Wongsritagoon²

มหาวิทยาลัยธนบุรี¹, โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม²

pairatmath27@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เปรียบเทียบ และหาความสัมพันธ์ของการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและคณาจารย์มหาวิทยาลัยธนบุรีจำนวน 130 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบมีชั้นภูมิ โดยใช้ตำแหน่งเป็นชั้นภูมิ แบ่งเป็นคณะผู้บริหาร 10 คน และคณาจารย์ 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารและคณาจารย์มีการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาจำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และคณะวิชาพบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา พบว่าการจัดระบบบริหารจัดการ การจัดระบบบริหารงบประมาณ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม และการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

Abstract

The purposes of this survey research were to study, compare, and find the relationships of the application on the philosophy of sufficient economy in higher education management. Sampling groups were 10 directors and 120 instructors in Thonburi University. These samples were selected by stratified random sampling from position. Tool for studying was a constructed questionnaire with reliability of 0.97. Statistics for data analysis were mean, standard error, t-test for independent groups, one-way ANOVA, and Pearson's correlation coefficients.

The results found that the application on the philosophy of sufficient economy in higher education management in overall was at high level. Overall comparison of the philosophy of sufficient economy in higher education management found that there were not significant differences in position, degree in education, and faculty. The study of the relationships among management system, budget system management, curriculum development, instruction management, situation and environment management, supervision pursuit and assessment revealed that there were relationships with statistical significance at 0.01 level.

Keyword: The Philosophy of Sufficient Economy, Higher Education Management

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) [1] มีจุดเน้นในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาประเทศ จึงได้จัดทำยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาเพื่อดำเนินโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง และปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ฝึกการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ของความเป็นไทย รัฐบาลจึงสร้างขบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสานต่อความคิด และเชื่อมโยงขยายผลที่เกิดจากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ รวมทั้งจุดประกายให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ซึ่งจะนำไปสู่การยอมรับ การนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติทุกภาคส่วนของสังคม โดยมีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการร่วมกันรับผิดชอบ เพื่อให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืนสู่วิถีประชาชนสามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้ตามแนวพระราชดำริและนโยบายรัฐบาล การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาและเยาวชน คือ สานเครือข่าย ขยายความรู้ ควบคู่ประชาสัมพันธ์ โดยมีแนวทางในการขับเคลื่อน คือ ส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการให้บริการ การบริหารสถานศึกษา และส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลัก

เศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ: 2550) [2]

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2556) [3] ได้กำหนดทิศทางการอุดมศึกษาของไทยในช่วงปี 2555 – 2559 โดยต้องมีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด เพื่อเป็นแหล่งความรู้ที่ตอบสนองการแก้ไขปัญหาวิกฤตและชี้้นำการพัฒนาอย่างยั่งยืนของชาติและท้องถิ่น โดยเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้น ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และต้องส่งเสริมการพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันได้ในประชาคมอาเซียน และประชาคมโลก ผลิตกำลังคนที่มีศักยภาพตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน สามารถทำงานเพื่อดำรงชีพตนเองและเพื่อช่วยเหลือสังคม มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบ และมีสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ รวมทั้งพัฒนาอาจารย์ให้เป็นมืออาชีพ และผู้เชี่ยวชาญมืออาชีพ พัฒนาวิชาชีพอาจารย์ให้เป็นที่ยอมรับของสังคม มีการจัดการเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยโดยใช้ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

เพื่อให้การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นไปตามเจตนารมณ์ของเป้าหมายการจัดการศึกษา และทิศทางการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยธนบุรีจึงส่งเสริม สนับสนุน และขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การจัดการศึกษา เพื่อให้คณาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาได้เรียนรู้และเกิดความเข้าใจในวิถีที่ถูกต้อง มีวิธีปรับเจตคติอุปนิสัย และพฤติกรรมที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อีกทั้งสามารถนำไป

ประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ตลอดจนการนำความรู้ และคุณธรรมจริยธรรมมาใช้ในการบริหารงานต่างๆ ของมหาวิทยาลัย ได้แก่ การจัดระบบบริหารจัดการ การจัดระบบบริหารงบประมาณ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ได้มีการนิเทศติดตาม และประเมินผลการดำเนินการจัดการศึกษา เพื่อนำผลมาปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น รายละเอียดแสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1: การจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของมหาวิทยาลัยธนบุรี

ด้วยเหตุนี้คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยธนบุรี เพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนพัฒนาบุคลากร และนักศึกษาให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาจำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และคณะวิชา

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาในการดำเนินชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริสื ษั ณะแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ เพื่อให้รอดพ้นวิกฤต และแนวทางการพัฒนาให้ก้าวหน้าอย่างเป็นขั้นตอนบนหลักแนวคิดพึ่งตนเอง มีคุณธรรมกำกับความรู้ เพื่อให้คนส่วนใหญ่พออยู่ พอกิน พอมี พอใช้ และทำให้สังคมเจริญก้าวหน้าอย่างสมดุล

สุเมธ ตันติเวชกุล (2542) [4] ได้สรุปความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง หรือระบบเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองได้ว่าหมายถึง ความสามารถของชุมชน เมือง รัฐ ประเทศ หรือภูมิภาคหนึ่งๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้นๆ ได้ โดยพยายามหลีกเลี่ยงที่จะต้องพึ่งพาปัจจัยอื่น ๆ ที่เรามีได้เป็นเจ้าของ และเศรษฐกิจพอเพียงระดับบุคคลนั้น คือ ความสามารถในการดำรงชีวิตได้โดยไม่เดือดร้อน กำหนดความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะ ตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงไหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพ เสรีภาพ ไม่พัวพันการอยู่กับสิ่งใด

จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา (2552) [5] กล่าวว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นทั้งหลักคิดและแนวทางปฏิบัติตนของแต่ละบุคคล และองค์รวมในทุกระดับ โดยคำนึงถึง 3 หลัก ได้แก่ ความพอประมาณ กับศักยภาพของตนเองและสภาวะแวดล้อมตามความเป็นจริง ความมีเหตุผลบนพื้นฐานความถูกต้อง และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตนเอง คือ ความไม่ประมาทในการดำเนินชีวิตที่ต้องประสพกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ตลอดเวลา และการที่จะคิด พูด ทำอย่างพอเพียงได้นั้น จำเป็นจะต้อง

ใช้ความรู้อย่างถูกหลักวิชาการด้วยความรอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวัง ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม เป็นพื้นฐานของจิตใจและการดำเนินชีวิต คือ สามารถรู้จักแยกแยะผิดชอบชั่วดี ละอายที่จะทำ ความชั่ว เกรงกลัวต่อผลของการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ตามทำนองคลองธรรม ใช้สติปัญญา พิจารณา ไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ในการทำอะไรที่ไม่ เบียดเบียน หรือก่อโทษให้เกิดกับผู้อื่นหรือสังคม เห็นคุณค่าการแบ่งปัน ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่น เห็นความสำคัญของการร่วมมือปรองดองกันในสังคม

1.2 แนวคิดของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จिरายู อิศรางกูร ณ อยุธยา (2548) [6] นำเสนอแนวคิดของการพัฒนาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ ดังนี้

1) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียน ตนเองและผู้อื่น

2) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจ เกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมี เหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการ กระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

3) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การ เตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลง ในด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต อันใกล้และไกล

การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับความพอเพียงต้องอาศัยเงื่อนไขความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

1) เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้ เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ อย่างรอบด้าน ความรอบคอบ ที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน

เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในชั้น ปฏิบัติ

2) เงื่อนไขคุณธรรม ประกอบด้วย ความตระหนัก ในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร การใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภและไม่ตระหนี่

2. การจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การปลูกฝังให้เด็กและ เยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของ ทรัพยากรต่างๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อม และเห็น คุณค่าของวัฒนธรรมค่านิยม เอกลักษณ์ และความเป็น ไทย

การจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินการใน 2 ส่วน (กระทรวงศึกษาธิการ: 2550) [2] ได้แก่ การบริหารสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ และการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน

คุณภาพการศึกษา จะขึ้นอยู่กับนักศึกษา อาจารย์ กระบวนการศึกษา ผลผลิต การนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เพื่อเป็นแนวทางควบคุมพัฒนา คุณภาพ จะได้บัณฑิตที่มีจิตใจตามหลักพอเพียง คือ ไม่ เป็นผู้บริโภคนิยม แต่เป็นผู้เข้าใจถึงการบริโภคอย่างยั่งยืน มีความใฝ่รู้ มีการทดลองกับความเป็นจริง ไม่ติดตำรา มีความพากเพียร มีความเอื้ออาทร และมีคุณธรรม

ในการพัฒนากระบวนการศึกษาจะดำเนินการสอดแทรกปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปกับหลักสูตร ทำให้ ผู้เรียนเข้าใจและมีจิตใจตามหลักปรัชญา การใช้ชีวิตตาม หลักพอเพียง หรือชีวิตพอเพียง หากมีความเข้าใจ องค์ประกอบพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้องและชัดเจน ก็จะสามารถนำไปปรับ ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์และความสุข ได้ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังและเสริมสร้างให้ ผู้เรียนมีคุณลักษณะปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตามปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง มีคุณลักษณะโดยสรุปดังนี้

1) ปฏิบัติตนให้มีความพอประมาณ รู้จักการประมาณตน รู้จักศักยภาพของตนที่มีอยู่ และรู้จักสภาพแวดล้อมของชุมชน/สังคม ที่อยู่อาศัย

2) ปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผล บนพื้นฐานของความถูกต้อง โดยใช้สติปัญญา มีความรอบรู้และรอบคอบในการคิด พุด ทำ โดยยึดทางสายกลางในการปฏิบัติ

3) มีภูมิคุ้มกันที่ดี พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์

4) มีความรอบรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง สามารถคิดวิเคราะห์ และปฏิบัติด้วยความรอบคอบระมัดระวัง

5) ปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อดทน ขยันหมั่นเพียร แบ่งปัน มีสติปัญญา มีวินัยพึ่งตนเอง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล มีความรับผิดชอบ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

วิธีดำเนินการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารและคณาจารย์ มหาวิทยาลัยธนบุรี ประจำปีการศึกษา 2556 จำนวน 190 คน แบ่งเป็นผู้บริหาร 16 คน และคณาจารย์ 174 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและคณาจารย์จำนวน 130 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบมีชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ตำแหน่งเป็นชั้นภูมิ ตามสูตรของ Neyman Allocation [7] ในแต่ละชั้นภูมิจะสุ่มตัวอย่างแบบง่ายและจัดสรรขนาดตัวอย่างตามสัดส่วนของตำแหน่ง ทำให้ได้ตัวอย่างผู้บริหารจำนวน 10 คน และคณาจารย์จำนวน 120 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาเปรียบเทียบการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาระดับ อุดมศึกษาจำแนกตามตำแหน่ง วุฒิศึกษา

และคณะวิชา คณะผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ตัวแปรต้น ได้แก่ ตำแหน่ง วุฒิศึกษา และคณะวิชา ตัวแปรตาม คือ การประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาระดับ อุดมศึกษา 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการระบบบริหารจัดการ ด้านการจัดระบบบริหารงบประมาณ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม และด้านการนิเทศติดตาม และประเมินผล

สำหรับการศึกษาความสัมพันธ์ของการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาระดับ อุดมศึกษา คณะผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปร ได้แก่ การจัดการระบบบริหารจัดการ การจัดระบบบริหารงบประมาณ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียน การสอน การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม และการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 การประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทางการบริหารการศึกษามาทำการทดสอบล่วงหน้า (Try Out) กับผู้บริหารและคณาจารย์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของคำถาม และนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach [8] ซึ่งพบว่า แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบ สอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขมาสอบถามกับผู้บริหารและคณาจารย์กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 4 สัปดาห์ (มกราคม-กุมภาพันธ์ 2557)

จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และประมวลผลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยค่าร้อยละ วิเคราะห์การประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ($S.E.$) และแปลผลค่าเฉลี่ยด้วยเกณฑ์ของ Best (1981) [9] แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1: การแปลผลค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติ

ค่าเฉลี่ย	ระดับการปฏิบัติ
4.51 – 5.00	มากที่สุด
3.51 – 4.50	มาก
2.51 – 3.50	ปานกลาง
1.51 – 2.50	น้อย
1.00 – 1.50	น้อยที่สุด

วิเคราะห์เปรียบเทียบการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาจำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และคณะวิชาด้วยการทดสอบทีของสองประชากรที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for independent groups) และ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) จากนั้นวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาระดับ อุดมศึกษาด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficients)

ผลการศึกษา

1. สถานภาพทั่วไปของผู้บริหารและคณาจารย์มหาวิทยาลัยธนบุรี

ผู้บริหารและคณาจารย์มหาวิทยาลัยธนบุรีส่วนมากเป็นเพศหญิงร้อยละ 59.23 เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า ส่วนมากมีอายุระหว่าง 31 - 35 ปี ร้อย

ละ 31.21 รองลงมาคือ มีอายุระหว่าง 25 - 30 ปี ร้อยละ 20.77 เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโท ร้อยละ 78.95 รองลงมาคือ ระดับปริญญาเอก ร้อยละ 11.98 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงานทั้งหมด พบว่า ส่วนมากมีประสบการณ์การทำงานทั้งหมดต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 31.61 รองลงมาคือ มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 11 - 20 ปี ร้อยละ 28.74 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงานในมหาวิทยาลัยธนบุรี พบว่า ส่วนมากมีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 3 ปี ร้อยละ 35.06 รองลงมาคือ มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 3 - 6 ปี ร้อยละ 33.33

2. การประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ผู้บริหารและคณาจารย์มีการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาระดับ อุดมศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.61$, $S.E. = 0.07$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านได้ผลดังนี้

2.1 ด้านการจัดระบบบริหารจัดการ พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.46$, $S.E. = 0.04$) แต่มีข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มหาวิทยาลัยมีการกำหนดยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มหาวิทยาลัยมีการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ และกิจกรรมอย่างเป็นระบบ และมีความต่อเนื่อง ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ นักศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความพร้อมในการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ และดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 ด้านการจัดระบบบริหารงบประมาณ พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.46$, $S.E. = 0.04$) แต่มีข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มหาวิทยาลัยมีการวางแผนการบริหารงบประมาณ โดยยึดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน มหาวิทยาลัยมีการจัดสรรงบประมาณ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คุ่มค่า ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และรอบคอบ

2.3 ด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.53$, $S.E. = 0.04$) โดยข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยมีการกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมให้บัณฑิตมีความรู้คู่คุณธรรม คำนึงถึงความพอเพียง สมเหตุสมผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มหาวิทยาลัยมีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของชุมชนและประเทศ เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยมีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการสอดแทรกไว้ในหลักสูตร

2.4 ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.53$, $S.E. = 0.03$) โดยข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ คณาจารย์จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติจริง โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดกิจกรรม เช่น การทำโครงงาน เป็นต้น คณาจารย์จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการสำรวจวิเคราะห์สภาพปัญหา เสนอแนวทางจัดการแก้ปัญหา เลือกใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างสมดุลและยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และคณาจารย์จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะ กระบวนการอย่างหลากหลาย และสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม

2.5 ด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.68$, $S.E. = 0.04$) โดยข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ สภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ และภูมิทัศน์มีความเหมาะสมต่อการเป็นแหล่งเรียนรู้ และมีลักษณะของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปะ วัฒนธรรม สถาปัตยกรรมของท้องถิ่นและของชาติ มหาวิทยาลัยมีการส่งเสริมให้ผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่

นักศึกษาและบุคลากรอื่น ๆ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และมหาวิทยาลัยมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดบรรยากาศคุณธรรมและจริยธรรมภายในมหาวิทยาลัย

2.6 ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล โดยภาพรวมและรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.41$, $S.E. = 0.03$) โดยข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยมีการนำผลการประเมินการดำเนินงานมาใช้ในการวางแผนการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยมีการรายงานผลการดำเนินงานการบริหารจัดการศึกษาและเผยแพร่ออกสู่สาธารณชน และมหาวิทยาลัยมีการวางแผนนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องทุกภาคเรียน หรือทุกปีการศึกษา

3. การเปรียบเทียบการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง

ผู้บริหารมหาวิทยาลัยและคณาจารย์มีการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันบางด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยมีการปฏิบัติด้านการจัดระบบบริหารจัดการด้านการจัดระบบบริหารงบประมาณ และด้านการพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับมาก แต่คณาจารย์มีการปฏิบัติด้านการจัดระบบบริหารจัดการ ด้านการจัด ระบบบริหารงบประมาณ และด้านการพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่น ๆ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยและคณาจารย์มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเหมือนกัน

4. การเปรียบเทียบการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ผู้บริหารมหาวิทยาลัยและคณาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดย

ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน โดยที่บุคลากรทุกคุณวุฒิการศึกษามีการปฏิบัติโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

5. การเปรียบเทียบการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา จำแนกตามคณะวิชา

ผู้บริหารมหาวิทยาลัยและคณาจารย์ที่สังกัดคณะวิชาแตกต่างกันมีการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน โดยที่บุคลากรทุกคณะวิชามีการปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

6. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

เมื่อพิจารณาตัวแปรการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การจัดระบบบริหารจัดการ การจัดระบบบริหารงบประมาณ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม และการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในระดับปานกลางค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.56 จนถึง 0.86 และการจัดการเรียนการสอนกับการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงที่สุด รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2: ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ตัวแปร	การจัด ระบบบริหารจัดการ	การจัดระบบบริหารงบประมาณ	การพัฒนาหลักสูตร	การจัดการเรียนการสอน	การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม	การนิเทศติดตาม และประเมินผล
การจัดระบบบริหารจัดการ	1.00	0.74**	0.78**	0.81**	0.74**	0.75**
การจัดระบบบริหารงบประมาณ		1.00	0.69**	0.61**	0.59**	0.56**
การพัฒนาหลักสูตร			1.00	0.79**	0.71**	0.78**
การจัดการเรียนการสอน				1.00	0.86**	0.78**
การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม					1.00	0.71**
การนิเทศติดตาม และประเมินผล						1.00

หมายเหตุ ** คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชื่อมั่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

งานวิจัยนี้สามารถนำมาสรุปและอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้ โดยภาพรวมผู้บริหารและ

คณาจารย์มหาวิทยาลัยมีการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาระดับ อุดมศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการ

ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม ทั้งนี้มหาวิทยาลัยมุ่งเน้นภารกิจจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาเป็นหลัก โดยจัดทำหลักสูตรบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่ การเรียนการสอน เชื่อมโยงความร่วมมือของเครือข่ายสถาบันการศึกษา ชุมชน และสังคม ปลูกฝังให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของการดำเนินชีวิต มีอุปนิสัยและพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง แต่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยและคณาจารย์มีการปฏิบัติด้านการจัดระบบบริหารจัดการ ด้านการจัดระบบบริหารงบประมาณ และด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสนั่น สุขเหลือ (2547) [10] และเพ็ญนภา ธีรทองดี (2552) [11] มหาวิทยาลัยจึงต้องมีการวางแผนการบริหารการศึกษาให้ดียิ่งขึ้นมีการติดตาม การดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและนำผลการประเมินมาใช้ในการวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาต่อไป

เมื่อเปรียบเทียบการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาจำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และคณะวิชา พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันบางด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือผู้บริหารมหาวิทยาลัยมีการปฏิบัติด้านการจัดระบบบริหารจัดการ ด้านการจัดระบบบริหารงบประมาณ และด้านการพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับมาก แต่คณาจารย์มีการปฏิบัติ 3 ด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของเพ็ญนภา ธีรทองดี (2552) [11] ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารและคณาจารย์มีความเข้าใจและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองแตกต่างกัน จึงมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาแตกต่างกัน แต่ก็มีเป้าหมายเดียวกันที่จะพัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางค่อนข้างสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยที่การจัดการเรียนการสอนกับการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงที่สุดแสดงให้เห็นว่า การจัดบรรยากาศแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ตลอดจนมีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนรู้จัก การสังเกต มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ สร้างองค์ความรู้ และเกิดทักษะในการแก้ปัญหา และสามารถนำมาปรับใช้ได้ในชีวิตจริง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของไพรัช วงศ์ศรีตระกูล (2555) [12] Patrick และ Stanley (1997) [13] ที่พบว่าคุณภาพการสอนที่ดีต้องเกิดจากผู้สอนที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงมีการสนับสนุนด้านการเรียนการสอน ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ สื่ออุปกรณ์ วัสดุครุภัณฑ์ และงบประมาณ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ส่งผลให้ระบบการบริหารจัดการต่าง ๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้นบนพื้นฐานความพอเพียง ดังนั้นผู้บริหารมหาวิทยาลัยควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลเป็นระยะ ตลอดจนนำปัญหาามาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้สามารถรักษาคุณภาพและมาตรฐานได้อย่างยั่งยืน

1.2 มหาวิทยาลัยควรมีการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงผ่านสื่อที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลการดำเนินงานให้กับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 งานวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยที่ทำการสำรวจข้อมูล ในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ดังนั้นจึงควรมีการศึกษา อย่างต่อเนื่องจะทำให้เห็นถึงพัฒนาการและผลที่เกิดขึ้น จากการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยหรือองค์ประกอบอื่นที่มีผลต่อการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อจะได้กำหนดเป็นนโยบาย แผนงาน และแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา บัณฑิต คณาจารย์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ. (2547). **การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพัฒนาไทย.
- [2] กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (2550 - 2554)**. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการบริหารโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา.
- [3] สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2556). **แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [4] สุขเมธ ดันติเวชกุล. (2542). **การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริในวันพัฒนา 2542**. กรุงเทพฯ: กรมพัฒนาชุมชน.

- [5] จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2552). **ตามรอยพ่อชีวิตพอเพียง...สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: บริษัทศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง จำกัด.
- [6] จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2548). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. **วารสารเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ**. 42(6): 44.
- [7] Cochran, W. G. (1977). **Sampling Techniques**. 3rd ed. USA: John Wiley & Sons. 89 - 146.
- [8] บุญเรียง ขจรศิลป์. (2539). **วิธีวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: พี.เอ็น.การพิมพ์.
- [9] Best, J. W. (1981). **Research in Education**. 4th ed. New Jersey: Prentice Hall.
- [10] สนั่น สุขเหลือ. (2547). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการส่งเสริมโครงการตามแนวพระราชดำริ (เศรษฐกิจพอเพียง) จังหวัดสุรินทร์**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). สุรินทร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- [11] เพ็ญภา ชีรทองดี. (2552). **การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- [12] ไพรัช วงศ์ศรีตระกูล. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษากับคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยธนบุรี. **รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติเพื่อการพัฒนาด้านวิจัยอย่างยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 67-75.
- [13] Patrick, W. J. & Stanley, E. C. (1997). Teaching and research quality indicators and the shaping of higher education. **Research in Higher Education**. 39(1): 19 - 41.